כא: עושין פסין פרק שני עירובין

הכבורות. תאנים חשובות הממהרות להתבשל: **שאוגדות.** קושרות פתחן לצורך בעליהן שאינן נבעלות לאחרים. אוגדות לשון אגודה. ל"א שמגידות פתחיהן כשרואה דס אומרת לנבעלה ויפרוש הימנה: **חדשים.** דברי סופרים: **גם ישנים.** דברי תורה: **דודי לפנאי.** ושמרתי כל אלה לך לשמך: **פעמים פעמים ניתנה.** שתהא זו חדשה וזו ישנה: **דברי סופרים.** חדשים שנתחדשו בכל דור ודור לגדור גדר וסייג: **ויותר מהמה.** לעולם מיניה כתיב דברי חכמים כדרכיהם אלו דברי תורה שנמסרו למשה על פה שנחלקו בהן חכמי ישראל לאחר שנתמעטו הלכה וסכחו כדכתיב בסיפיה דקרא נתנו מרועה אחד זה משה וכתיב בתריה ויותר מהמה בני הזהר ממה שניתן בסיני בכתב שהוא עיקר בני הזהר נאלו שבעל פה שגם הם עיקר אלא לכך לא נכתבו שאין קץ לעשות ספרים הרבה בכל אלה: **עשה ולא תעשה.** יש בהן שאין בהן חיוב מיתה אבל דברי סופרים חייבין מיתה על כולן כדכתיב (קהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש: **ולהג הרבה.** המלעיג עליהן ביגיעות[a] בשר וידון[b]: **כל הסוגה בהן.** בכל שעה שאדם מחזר בדברי תורה מולא בהן טעם: **הגרסי.** שם מקום. ל"א שהיה טוחן גריסים: **וחיי עלויין בחייך.** שאין לי אלא מה שאתה נותן ומזמן לי: **בילדוסו.** שהיה יכול לקבל[c] טורח ועיניו: **שלמה מיקן עירובי חצירות.** וגזר שלא להוציא מרשות היחיד לרשות היחיד מבירו לעשות סייג והרחקה לאיסור תורה שלא יבוא להתיר מרשות הרבים לרשות היחיד וחיין ומקר מיקן משליש שעשה לתורה כאוזי כלי שאוחזין אותו בס: **וידים.** נטילת ידים לעשות סייג לטהרות: **כרכים.** מקום שווקים הן ושוב גדול ורגל רוכלין וסוחרין מצויה שם לפיכך גזל ועריות נוהג בהן: **הזדה.** בני (b) בגא ועובדי אדמה ועוסקין בתורה ממון דומה: **סמדר.** גדול מפרח כך משנה מפורשת יותר מן המקרא: **הנצו הרמונים.** גדלו כל צרכן וכבר הגן גדל מביכותיו כעין שומר שיש לאגוזים קטנים: **משל.** טעם: **אגמריה בסימני טעמים.** קבע לה מסורת וסימנין בין בתיבות המקרא בין בגירסא של משנה: **ועשה לה אוגים.** שמיקן עירובין וידים וגזר על הסניות לעריות כדמפרש ביבמות (כא.) וע"י כך אוחזין ישראל במצות שנתרחקו מן העבירה כדרך שנוח לאחוז בכלי שיש לו בית יד משאין לו: שמשכים

מפני מה לא נכתבו. א) (וגם בהלכה למשה מסיני ל"ל נתנו כדי שלא ישתכחו):

מוטב אמות מיתת עצמי. אף על גב דכפ' קמא (ד' ח.) אמר מרבעה דברים פטורין במחנה רמיצת ידיים וכל שכן במקום סכנה מממיר על עצמו היה:

בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים. אף על גב דמיקן נמי סניות כדאמר בפרק שני דיבמות (ד' כא.) הא דלא מסיב הכא משום דלאו בכת אחת מיקן ואחר כת קול מיקן ומדכתיב אחן ומקר מיקן משליש הרבה משמע נמי שהרבה מקנות עשה: אלך

הבכורות והדוד (ה) אחד תאנים רעות מאד אשר לא תאכלנה מרוע תאנים הטובות אלו צדיקים גמורים תאנים הרעות אלו רשעים גמורים ושמא תאמר אבד סברם ובטל סיכוים ת"ל [1]הדודאים נתנו ריח אלו ואלו עתידין שיתנו ריח דרש רבא מאי דכתיב הדודאים נתנו ריח אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא [2]ועל פתחינו כל מגדים אלו בנות ישראל שמגדות פתחיהן לבעליהן ל"א שאוגדות פתחיהן לבעליהן חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם הרבה גזירות גזרתי על עצמי יותר ממה שגזרת עלי וקיימתים א"ל רב חסדא לההוא מדרבנן דהוה קא מסדר אגדתא קמיה מי שמיע לך חדשים גם ישנים מהו אמר ליה אלו מצות קלות ואלו מצות חמורות א"ל [3]וכי תורה פעמים פעמים ניתנה אלא הללו מדברי תורה והללו מדברי סופרים דרש רבא מאי דכתיב [2]ויותר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה וגו' בני הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה ודברי סופרים [3]כל העובר על דברי סופרים חייב מיתה שמא תאמר אם יש בהן ממש מפני מה לא נכתבו אמר קרא עשות ספרים הרבה אין קץ [2]ולהג הרבה יגיעת בשר א"ר פפא בריה דרב אחא בר אדא משמיה דרב אחא בר עולא מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת מתקיף לה רבא מי כתיב לעג להג כתיב אלא כל ההוגה בהן טועם טעם בשר תנו רבנן מעשה בר"ע שהיה חבוש בבית האסורין והיה ר' יהושע הגרסי משרתו בכל יום ויום היו מכניסין לו מים במדה יום אחד מצאו שומר בית האסורין אמר לו היום מימך מרובין שמא לחתור בית האסורין אתה צריך שפך חציין ונתן לו חציין כשבא אצל ר"ע אמר לו יהושע אין אתה יודע שזקן אני וחיי תלויין בחייך סח לו כל אותו המאורע אמר לו תן לי מים שאטול ידי אמר לו לשתות אין מגיעין ליטול ידיך מגיעין אמר לו מה אעשה שחייבים עליהן מיתה מוטב אמות מיתת עצמי ולא אעבור על דעת חבירי אמרו לא טעם כלום עד שהביא לו מים ונטל ידיו בששמעו חכמים בדבר אמרו מה בזקנותו כך בילדותו על אחת כמה וכמה ומה בבית האסורין כך שלא בבית האסורין על אחת כמה וכמה [4]אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שתיקן שלמה [5]עירובין ונטילת ידים יצתה בת קול ואמרה [6]בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני ואומר [7]חכם בני ושמח לבי ואשיבה חרפי דבר דרש רבא מאי דכתיב [8]לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דודי לך אראך בכבודי וגודלי שבח בני ובנותי אמר רב המנונא מאי דכתיב [9]וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים משל על כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמים דרש רבא מאי דכתיב [7]ויותר שהיה קהלת חכם עוד לימד דעת את העם [ו]איזן וחקר תיקן משלים הרבה לימד דעת את העם דאגמריה בסימני טעמים ואסברה במאי דדמי ליה [ו]איזן וחקר תיקן משלים הרבה [10]אמר עולא אמר רבי [11]אליעזר בתחילה היתה תורה דומה [12]לכפיפה שאין לה אזנים עד שבא שלמה ועשה לה אזנים [13]קווצותיו תלתלים אמר רב חסדא אמר מר עוקבא מלמד שיש לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות שחורות כעורב [14]במי אתה מוצאן במי שמשכים

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ח מהל' עירובין הל' ב סמג עשין דרכנן ג:
יט ב מיי' פ"ג מהלכות ת"ת הל' יב טוש"ע יו"ד סי' רמו סעיף כא:

מוסף רש"י

ועשה לה אזנים. של קופה לאחוז בהן הקופה ומסתמרת שלא תפול, ה"נ ע"י שניות מתרחקין מן העבירות (יבמות כא.).

רבינו חננאל

והתאינים הרעות רשעים גמורין כו'. חדשים (ו)גם ישנים דודי צפנתי לך. הן דברי תורה ודברי סופרים. בני הי(ז)הר עשות ספרים. פי' היזהר בדברי סופרים (ויזהר) מדברי תורה, שדברי תורה עשה ולא תעשה, ודברי סופרים העובר על דברי חכמים חייב מיתה. כדתנן אמרו לו לר' טרפון כדאי היית לחוב בעצמך שעברת על דברי בית הילל. וכל המלעיג לה דברי חכמים נידון בצואה רותחת. ת"ר מעשה בר' עקיב' שהיה חבוש בבית האיסורין, ולא מצא מים ליטול ידיו. ואמר מה אעשה והעובר על דברי חכמים חייב מיתה, אמר מוטב לי שאמות מיתת עצמי ואל אעבור על דעת חבריי כו'. בשעה שתיקן שלמה עירובין וגזר טומאה על הידים. כדמפרש בתחילת שבת, יצתה בת קול ואמרה לו בני (אם) חכם לבך ישמח לבי גם אני, חכם בני ושמח לבי ואשיבה חרפי דבר. נשכימה לכרמים, אילו (בתי) כניסיות ומקדש. נראה אם פרחה הגפן, אילו בעלי מקרא. פתח הסמדר, אילו בעלי משנה. הנצו הרימונים, אילו בעלי התלמוד. על כל דבר ודבר אלפים משל, ועל כל דבר ודבר של סופרים אמר (שלשת) (חמשת) [1]אלפים טעמים, שנאמר ויהי שירו חמשה ואלף. קווצותיו תלתלים שחורות כעורב. במי אתה מוצא תילי תילים (של) הלכות

[1] תילי ע"ם הוא, וע"ל חמשה ואלף כדאיתא לפניו בגמ'.

מסורת הש"ס

[a] (תוס' קלא:), [b] כרכות ד:, [c] שבת יד: [d] (נפ"מ: זרעו של עשון), [e] יבמות כא., [1] (ר"ל אלעזר), [2] פ"א לקופה, [3] נפ"מ: ביגיעת, [4] כפ"א טפ: וחייבו לאלה, [5] כפ"א: לקטנו, [6] (ע' שו"ת חות יאיר סי' קלב מוגות חוס' בהה), [7] כפ"א טפ: דיבור: מי כתיב לעב. מכל מקום אמת הוא שנידון בגיהנם ריחחת מלאמרינן בהמיקרן (ניטין ג.) בני יפו הטלרי,

תורה אור השלם

1. הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך:
שיר השירים ז יד
2. ויתר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה יגעת בשר: קהלת יב יב
3. בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני:
משלי כג טו
4. חכם בני ושמח לבי ואשיבה חרפי דבר:
משלי כז יא
5. לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים: נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דדי לך:
שיר השירים ז יב-יג
6. וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף: מלכים א ה יב
7. ויותר שהיה קהלת חכם עוד למד דעת את העם ואזן וחקר תקן משלים הרבה:
קהלת יב ט
8. ראשו כתם פז קוצותיו תלתלים שחרות כעורב:
שיר השירים ה יא

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה הבדה כמי באגא ישיגדי:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מפני. לא נתנו כדי שלא ישתכחו. עיין תשובת מרי"ם סי' קלב:

הגהות מהר"ב רגשבורג

(א) תוס' ד"ה מפני וכו' וגם בכלים לא נתנו כדי שלא ישתכחו. עי' יבמות דף נז ע"ב תוס' ד"ה הלכה וכשרים מרי"ם סימן קל"ב וכשרים תוט הפני סי' נג:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com